

Forvaltningsrevisjonsrapport - Kommunens arbeid med psykisk helse og rus - barn og unge

---

Behandles i utvalg
Kontrollutvalget i Namsos kommune

Møtedato
13.11.2024

Saknr
42/24

Saksbehandler Einar Sandlund
Arkivkode FE-217, TI-&58
Arkivsaknr 24/41 - 6

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget slutter seg til forvaltningsrevisjonsrapport Kommunens arbeid med psykisk helse og rus - barn og unge.
2. Saken oversendes kommunestyret med slik innstilling til vedtak:
  1. *Kommunestyret tar Kommunens arbeid med psykisk helse og rus - barn og unge til orientering.*
  2. *Kommunedirektøren bes å følge opp rapportens anbefalinger:*
    - *Kommunen bør på en bedre måte systematisere og «rydde» i dokumentasjonen de har for å få oversikt over helsetilstanden i befolkningen. Dokumentene bør være samlet og datert.*
    - *Kommunen bør utarbeide en operativ handlingsplan for tiltakene i forebyggende plan, herunder hvordan kompetanse om beskyttelses- og risikofaktorer skal implementeres og ivaretas over tid.*
    - *Kommunen bør sikre at arbeidet med å implementere BTI-modellen i skoler, barnehager og hjelpetjenester skjer systematisk og over tid, blant annet med å utarbeide og forankre en plan som gir en oversikt over tids- og ressursbruk for innføringen.*
    - *Kommunen bør bedre samhandlingen med videregående skole om ungdom som trenger oppfølging.*
    - *Kommunen bør systematisere at innsatser og tiltak blir jevnlig evaluert, i samarbeid med barn, unge og foreldre som mottar tjenestene.*
    - *Kommunen bør sikre at rutiner for å følge opp samarbeidet med helseforetaket og BUP involverer alle kommunale tjenester som er relevante for samhandlingen.*
    - *Kommunen bør etablere rutiner som ivaretar medvirkning som omfatter alle tjenesteområder som arbeider med barn og unge.*
  3. *Kommunestyret ber kommunedirektøren gi kontrollutvalget skriftlig rapport innen 08.08.25 på hvordan anbefalingene i pkt. 2 er fulgt opp.*

Vedlegg

Forvaltningsrevisjonsrapport - Kommunens arbeid med psykisk helse og rus, barn og unge
Revisors uavhengighetserklæring

Saksopplysninger

Kommunelovens § 23-3 sier at det skal gjennomføres forvaltningsrevisjon i kommunen.
Bestillingen ble gjort ut fra forvaltningsrevisjonsplanen 2019-2023

Ut fra planen gjorde kontrollutvalget slikt bestillingsvedtak i sak 02/24:

1. *Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjon av kommunenes tjenester for psykisk helse og rusarbeid og gir følgende innspill til prosjektplanen:*
  - *Avgrensning i alder til barn og unge*
  - *Brukerperspektivet*
  - *Samhandling med eksterne aktører*
  - *Samhandling internt i kommunen*
  - *Samfunnsdeltakelse*
2. *Revisjonen bes utarbeide utkast til prosjektplan til kontrollutvalgets møte den 07.03.24.*

Kontrollutvalget behandlet prosjektplanen i sak 11/24 og gjorde slikt vedtak:

1. *Prosjektplan datert 28.02.24 godkjennes.*
2. *Rapporten forventes levert sekretariatet 14.11.24 innenfor den angitte ressursbruk på 400 timer.*
3. *Kontrollutvalget bes å bli orientert underveis for å kunne ta stilling til evt. behov for endringer i prosjektplanen.*

Endelig rapport ble oversendt 29.10.24. Rapporten besvarer følgende problemstillinger, jfr. vedtatt prosjektplan:

- *Har kommunen oppdatert kunnskap om den psykiske helsetilstanden til barn og unge?*
- *Legger kommunen til rette for et samordnet tilbud til barn og unge med problematikk knyttet til rus og psykisk helse?*
- *Ivaretar kommunen medvirkning fra barn og unge med problematikk knyttet til rus og psykisk helse?*

Revisor har innhentet data gjennom intervju, spørsmål i e-post og dokumentgjennomgang. Nærmere beskrivelse og vurdering av metode er beskrevet i kap. 1.3.1-4. Samlet sett vurderer revisor at innsamlet data gir et godt grunnlag for vurderingene og konklusjoner på problemstillingene.

I denne forvaltningsrevisjonen er prosjektet avgrenset til å definere målgruppen som barn og unge opp til 20 år. Barn i barnehagealder er i målgruppen fordi forebyggende tiltak som kommunen har ansvar for ofte innlemmer alle barn uansett alder. Prosjektet har ikke innlemmet brukernes egne opplevelser og erfaringer av tjenestene.

Revisjonen har tatt utgangspunkt i hvordan kommunen arbeider systematisk med kunnskapsgrunnlag, samordning av tilbud og medvirkning opp imot overordnet tema. Kommunene organiserer ofte tjenestene knyttet til rus og psykisk helse samlet, også for Namsos. Revisor velger derfor å innlemme begge områdene samlet, men tar høyde for at det ene ikke alltid følger det andre. Tjenester og tilbud som NAV yter i form av økonomi, bolig, jobbtrening m.m. er ikke tatt inn i dette prosjektet.

Kommunedirektøren har avgitt hørings svar, jfr. rapportens vedlegg 2. Revisor har gjort endringer i faktadelen i tråd med kommunedirektørens uttalelse.

Uttalelsen har ut over dette ikke medført endringer i revisors vurderinger eller konklusjoner.

Kunnskap om helsetilstanden

Revisors samlede vurdering er at kommunen har en oppdatert kunnskap på den psykiske helsetilstanden blant barn og unge. Fastlegene er ikke definert inni målgruppene for kompetansehevede tiltak.

Revisor har følgende anbefalinger:

- *Kommunen bør på en bedre måte systematisere og «rydde» i dokumentasjonen de har for å få oversikt over helsetilstanden i befolkningen. Dokumentene bør være samlet og datert.*
- *Kommunen bør utarbeide en operativ handlingsplan for tiltakene i forebyggende plan, herunder hvordan kompetanse om beskyttelses- og risikofaktorer skal implementeres og ivaretas over tid.*

- Samordning av tilbud

Revisor vurderer at Namsos kommune kartlegger hjelpebehovet hos barn og unge med psykiske plager, begynnende rusmiddelproblemer eller reaksjoner på belastende livshendelser. At kommunen ikke har utarbeidet noen innføringsplan for BTI med en oversikt over tids- og ressursbruk anser revisor som en risiko.

Revisor vurderer at Namsos kommune i noen grad sørger for et helhetlig og samordnet tjenestetilbud på individnivå til barn og unge med psykiske plager, rusmiddelproblemer eller reaksjoner på belastende livshendelser og som får oppfølging fra flere tjenester. Det kommer også frem at interne retningslinjer, rutiner og samarbeid med eksterne aktører, som f.eks. BUP kan bli betydelig bedre. Dette gjelder også at kommunen til en viss grad samarbeider på systemnivå for å legge til rette for samordnet hjelp til barn og unge med psykiske lidelser og/eller rusmiddelproblemer.

Revisor vurderer at kommunen i for liten grad dokumenterer at de evaluerer innsatser og tiltak i tjenestene for at tjenesten skal være relevant, det gjelder både internt og eksternt. Det pekes særskilt på at det mangler rutiner systematisk evaluering av iverksatte tiltak, særskilt på det tverrfaglige.

Revisor konkluderer med at Namsos kommune i all hovedsak, men ikke alltid, legger til rette for et samordnet tilbud til barn og unge med problematikk knyttet til rus og psykisk helse.

Revisor har følgende anbefalinger:

- *Kommunen bør sikre at arbeidet med å implementere BTI-modellen i skoler, barnehager og hjelpetjenester skjer systematisk og over tid, blant annet med å utarbeide og forankre en plan som gir en oversikt over tids- og ressursbruk for innføringen.*
- *Kommunen bør bedre samhandlingen med videregående skole om ungdom som trenger oppfølging.*
- *Kommunen bør systematisere at innsatser og tiltak blir jevnlig evaluert, i samarbeid med barn, unge og foreldre som mottar tjenestene.*
- *Kommunen bør sikre at rutiner for å følge opp samarbeidet med helseforetaket og BUP involverer alle kommunale tjenester som er relevante for samhandlingen.*

Medvirkning

Revisor vurderer at Namsos kommune i stor grad sørger for systematisk medvirkning fra barn, unge og deres foreldre ved planlegging og utvikling av helsefremmende tiltak og psykisk helsetilbud til barn og unge. Kommunen har hatt flere medvirkningsprosesser de siste årene. I forbindelse med at det ble utarbeidet nye kommuneplaner i 2023, ble det gjennomført flere medvirkningsrunder med barn og unge. Det blir uttrykt at kommunen har fått mye ut av disse medvirkningsrundene, og har satt i gang flere tiltak på bakgrunn av tilbakemeldingene fra barn og unge.

Revisor vurderer derimot at Namsos kommune i noen grad kan dokumentere rutiner og retningslinjer som sikrer medvirkning i tjenestene fra barn og foresatte på individnivå. De registrerer at tjenestene som er organisert under «oppvekst og utdanning», unntatt barnehagene, i mindre grad enn innenfor helseområdet kan dokumentere rutiner som skal sikre medvirkning på individnivå. Revisor tar imidlertid høyde for at det kan være praksis og etablerte rutiner som ikke er dokumentert, men at kjennskap lov og forskrift i praksis vil fungere som retningslinjer og rutiner.

Revisor har følgende anbefalinger:

- *Kommunen bør etablere rutiner som ivaretar medvirkning som omfatter alle tjenesteområder som arbeider med barn og unge.*

Vurdering:

Sekretariatet viser til fremlagte rapport og er av den oppfatning at den svarer ut problemstillingene i prosjektplanen.

Rapporten viser at kommunen har oppdatert kunnskap om barn og unges psykiske helsetilstand, men sekretariatet vil spesielt peke på fastlegenes rolle og de er sentrale for å fange opp helsetilstanden også blant barn og unge. Fastlegenes rolle fremheves også av flere i rapporten. De bør derfor inn som deltakere på kompetansehevede tiltak.

Videre kommer det frem at interne retningslinjer og samarbeid kan bli bedre. Dette gjelder også mot eksterne aktører. Sekretariatet viser til revisjonens konklusjon om at kommunen ikke alltid legger til rette for et samordnet tilbud til barn og unge med problematikk knyttet til rus og psykisk helse. En er enig i revisjonens anbefalinger på disse punktene for å sikre best mulig samlet tjeneste mot de som trenger det, og at de spesielt følges opp.

Det kommer frem i rapporten at på overordnet nivå i stor grad sørger for systematisk medvirkning fra barn, unge og deres foreldre. Kommunen har lagt mye ressurser i dette arbeidet. Sekretariatet ser dette som viktig for kommunens helhetlige arbeid. På den annen side viser rapporten at kommunen kun i mindre grad dokumenterer rutiner for å sikre medvirkning på individnivå. Sekretariatet er av den oppfatning at lov og praksis generelt vil måtte følges opp av dokumentasjon på rutiner og etablert praksis som grunnlag for internkontrollen.

Kontrollutvalget anbefales å slutte seg til den fremlagte rapport. Saken anbefales videre oversendt kommunestyret med innstilling på å ta forvaltningsrevisjonsrapporten til orientering, samt be kommunedirektøren følge opp rapportens anbefalinger i innstillingens pkt. 2. Kommunestyret anbefales til slutt å be kommunedirektøren innen 08.08 .25 gi skriftlig rapport til kontrollutvalget på hvordan anbefalingene er fulgt opp.